

**AS "Augstsprieguma tīkls"
elektroenerģijas pārvades sistēmas
pakalpojumu tarifu projekts
PUBLISKOJAMĀ DAĻA**

Saturs

1. Ievads	3
2.Tarifu projektā izmantotie pieņēmumi.....	4
3. Elektroenerģijas bilance	5
4. Pārvades sistēmas operatora nodalīšana	6
4.1. Kapitāla izmaksas	8
4.2. Nodokļi.....	9
4.3. Eksploatācijas izmaksas	9
4.4. Izmaksu attiecināšana	12
5. Efektivitātes pilnveidošanas pasākumu plāns 2020. – 2024.gadam	12
Pielikums.....	14
Tarifu projekta izmaksas, tūkst.EUR	14

1. Ievads

Akciju sabiedrības "Augstsprieguma tīkls" (turpmāk arī - **AST**) elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu projekts (turpmāk arī – **tarifu projekts**) sagatavots saskaņā ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk arī - **SPRK**) padomes 2020.gada 18.jūnijs lēmumu Nr.1/6 apstiprināto "Elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodiku" (turpmāk arī – **Metodika**).

Pārvades sistēmas pakalpojuma tarifa projektā iekļauti tikai ar pārvades sistēmas pakalpojumu sniegšanu saistītie aktīvi un darbības.

Pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu projektā iekļautas tikai tehnoloģiski un ekonomiski pamatotas izmaksas, kas nepieciešamas efektīvai kvalitatīva un droša pārvades sistēmas pakalpojuma sniegšanai

Sagatavotais tarifu projekts paredz samazināt elektroenerģijas pārvades tarifu vidēji 45% apmērā, maksa par uzstādītās jaudas uzturēšanu pieaug vidēji 30% apmērā.

Saskaņā ar Metodikas 76.punktu, 2020.gadā plānota pārslodzes maksas ieņēmumu izmantošana ar pārvades pakalpojumu sniegšanu saistīto izmaksu segšanai, rentabilitātes nodrošināšanai, turpmākajos gados pārslodzes maksas ieņēmumu izmantošana izmaksu segšanai netiek plānota.

Saskaņā ar Metodikas 3.punktu, tarifu projekts izstrādāts regulatīvajam periodam diviem gadiem no 2021.gada 1.janvāra līdz 2022.gada 31.janvārim. Šāds regulatīvais periods noteikts ievērojot:

- AS "Latvijas elektriskie tīkli" (turpmāk arī – **LET**) akciju ieguldīšanu AST pamatkapitālā 2020.gada 15.jūnijā un secīgi plānoto LET reorganizāciju, to pievienojot AST līdz 2020.gada 31.decembrim;
- Tādu nozīmīgu attīstības projektu kā "330 kV elektrolīnijas "Rīgas TEC-2 – Rīgas HES" izbūve", "Igaunijas – Latvijas trešais starpsavienojums" nodošanu ekspluatācijā attiecīgi līdz 2020.gada 31.decembrim un 2021.gada 30.jūnijam;
- Ievērojot Starptautisko finanšu pārskatu standartu prasības, 2021.gadā nepieciešams veikt pārvades sistēmas aktīvu pārvērtēšanu.

Tarifu periods plānots atbilstoši kalendārajam gadam. Atbilstoši Metodikai, atļautie ieņēmumi tarifu periodā veido 78 milj.EUR gadā.

Saskaņā ar Metodikas 67.punktu tarifu projekts ietver:

- pārvades tarifu atļauto ieņēmumu aprēķinu lietotāju grupām atkarībā no to elektroietaišu pieslēguma vietas pārvades sistēmai un to pamatojošām izmaksām;
- elektroenerģijas pārvades pakalpojuma un jaudas uzturēšanas pakalpojuma diferencētos tarifus pārvades sistēmas lietotāju grupām.

Izstrādātajā tarifu projektā, saskaņā ar Metodikas 46.punktu ir noteikti atļautie ieņēmumi šādām pārvades sistēmas lietotāju grupām atbilstoši elektroietaišu piederības robežai:

1. atļauto ieņēmumu daļa kas atgūstama no pārvades sistēmas lietotājiem, kuru elektroietaišu piederības robeža ir 110 kV līnijas;

2. atļauto ieņēmumu daļa, kas atgūstama no pārvades sistēmas lietotājiem, kuru elektroietaišu piederības robeža ir 110 kV kopnes;

3. atļauto ieņēmumu daļa, kas atgūstama no pārvades sistēmas lietotājiem, kuru elektroietaišu piederības robeža ir 110/06-20 kV transformatora 6-20 kV pusē.

Saskaņā ar Metodikas 47.un 49.punktu maksa par elektroenerģijas pārvadi aprēķināta un noteikta elektroenerģijas galalietotājiem un sistēmas operatoriem, maksa par pārvades jaudas uzturēšanu noteikta visiem pārvades sistēmas lietotājiem.

2.Tarifu projektā izmantotie pieņēmumi

Tarifu projekts izstrādāts atbilstoši AST vidēja termiņa darbība stratēģijai 2020.-2025.gadam, tajā izvirzītajām prioritātēm, stratēģiskajiem mērķiem.

Tarifu projekts sagatavots, ievērojot "Noteikumus par tarifus veidojošo izmaksu pamatojumu", kas apstiprināti ar SPRK padomes 2010.gada 14.jūlija lēmumu Nr.1/12.

Veicot pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu aprēķinus, tika izmantoti šādi pamata pieņēmumi:

- pārvadītās elektroenerģijas, pārvades zudumu un tehnoloģiskā patēriņa, kā arī elektroenerģijas ražotāju tīklā nodotās elektroenerģijas apjoms un elektroenerģijas importa (saldo) un tranzīta plūsmu apjoms plānots pamatojoties uz 2018., 2019. gadu faktiskajiem, kā arī 2020.gada sagaidāmajiem apjomiem, ņemot vērā ekonomikas attīstības tendences valstī;
- lietotājiem Latvijā pārvadītā elektroenerģija plānota, izvērtējot katram lietotājam 2018., 2019.gados faktiski pārvadītos elektroenerģijas apjomus, ņemot vērā 2020.gadā prognozētos lietotājiem pārvadītos elektroenerģijas apjomus;
- aprēķinos ņemta vērā faktiski uzstādītā transformatoru jauda 2020.gada 1.jūlijā saskaņā ar sistēmas pakalpojumu līgumiem ar lietotājiem, kā arī ņemot vērā prognozējamās uzstādītas jaudas izmaiņas 2020. – 2022.gadā veikto kapitālieguldījumu pārvades sistēmas aktīvos rezultātā;
- aprēķinos izmatotas AST 2020.gada budžetā plānotās izmaksas, ievērojot aktuālo zināmo informāciju, saistošos līgumus;
- ar pakalpojumu sniegšanu saistītās ekspluatācijas izmaksas 2021.gadā un 2022.gadā plānotas, ievērojot Latvijas Bankas 2020.gada 5.jūnija inflācijas prognozes 2021.gadā 0.2% apmērā, 2022.gadā 1.3% apmērā (<https://www.bank.lv/lb-publicacijas/zinas-un-raksti/latvijas-bankas-informacija-presei/12174-par-latvijas-bankas-makroekonomiskajam-prognozem-junijs-2020>);
- ievērojot plānoto LET reorganizāciju, to pievienojot AST līdz 2020.gada 31.decembrim, no 2021.gada netiek plānota pārvades sistēmas aktīvu nomas maksa no AS "Latvijas elektriskie tīkli";
- aprēķinos iekļauta ar SPRK padomes 2019.gada 28.augusta lēmumu Nr.141, noteiktā kapitāla atdeves likme 3.31% apmērā;
- 2020.gadā pārvades sistēmas operatora apgrozījuma rentabilitāte aprēķināta ņemot vērā fiksētu apgrozījuma rentabilitātes procentu 3.622% apmērā, kas, saskaņā ar Metodikas

74.punktu, noteikts kā pēdējo sešu mēnešu vidējais Latvijas Bankas publicētais nefinanšu sabiedrībām izsniegto īstermiņa kredītu (*euro*) mainīgā procentu likme.

Nepieciešamību pārskatīt spēkā esošos elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifus, kas apstiprināti SPRK padomes 2017.gada 6.aprīļa lēmumu Nr.30 "Par akciju sabiedrības "Augstsprieguma tīkls" elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifiem" (turpmāk arī – **SPRK lēmums Nr.30**), nosaka:

- izmaiņas Elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodikā, ieviešot maksu par jaudas uzturēšanu elektroenerģijas ražotājiem no 2021.gada 1.janvāra;
- Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas padomes 2017.gada 6.aprīļa lēmuma Nr.30 "Par akciju sabiedrības "Augstsprieguma tīkls" elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifiem" lemjošās daļas 4.punktu, ar kuru laika periodā no 2017.gada līdz 2019.gadam (ieskaitot) tika atļauts izmantot pārslodzes maksas ieņēmumus līdz 6 500 tūkst.EUR gadā, lai segtu ar pārvades pakalpojumu sniegšanu saistītās tehniski un ekonomiski pamatotās izmaksas;
- izpildot Ministru kabineta 2019. gada 8. oktobra sēdes protokollēmumu Nr.46, 38§ un MK 2019. gada 17. decembra sēdes protokollēmumu Nr.59, 75§, 2020.gada 15.jūnijā AS "Augstsprieguma tīkls" pamatkapitālā ieguldīts pārvades sistēmas aktīvu īpašnieks AS "Latvijas elektriskie tīkli", uzsākts AS "Latvijas elektriskie tīkli" reorganizācijas process, to pievienojot AS "Augstsprieguma tīkls" līdz 2020.gada 31.decembrim. Minētā procesa rezultātā panākta procesa efektivitātes pilnveidošana, optimizētas ar pārvades pakalpojumu sniegšanu saistītās izmaksas.

3. Elektroenerģijas bilance

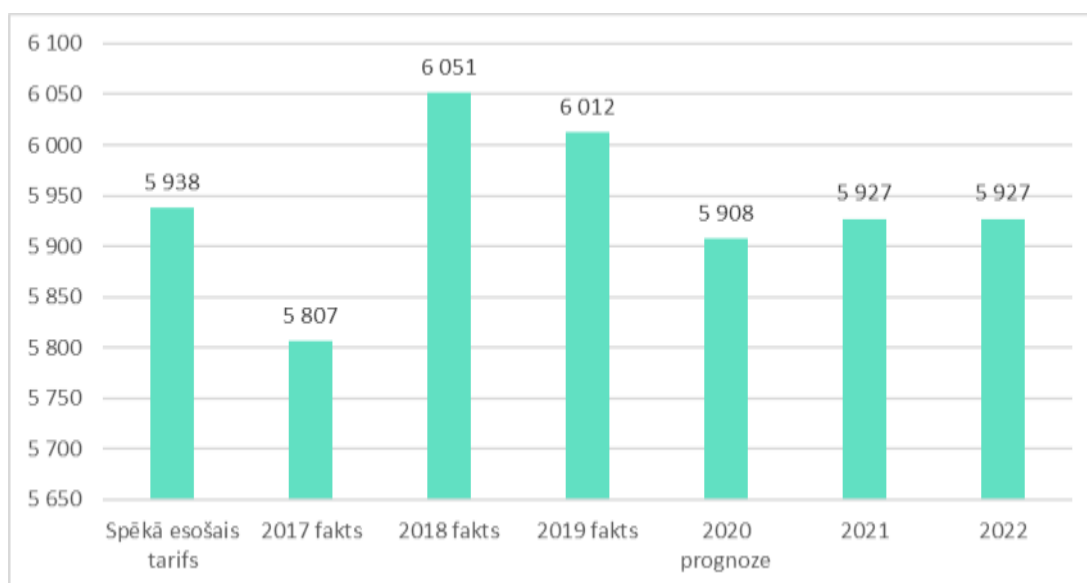
Elektroenerģijas pārvade notiek gan pa 330 kV tīklu, gan pa 110 kV tīklu, kas drošības apsvērumu dēļ darbojas paralēli. Pārvades sistēmas elektroenerģijas bilance 2020.-2022.gadam prognozēta, pamatojoties uz 2018., 2019. gadu faktiskajiem, kā arī 2020.gada sagaidāmajiem apjomiem, ņemot vērā ekonomikas attīstības tendences valstī.

Lietotājiem pārvadītā elektroenerģija

2019.gadā AST lietotājiem pārvadīta elektroenerģija 6 012 GWh apmērā. Ievērojot pārvadītās elektroenerģijas apjoma samazinājumu 2020.gada 6 mēnešos par 3%, salīdzinot ar 2019.gada atbilstošo periodu, 2020.gadā lietotājiem pārvadītās elektroenerģijas apjoms prognozēts 5 908 GWh apjomā, 2021.-2022.gadā netiek prognozēts lietotājiem pārvadītās elektroenerģijas apjoma pieaugums (skat.attēlu Nr.1).

Lietotājiem pārvadītās elektroenerģijas apjoms pa lietotāju grupām tiek plānots, ievērojot noslēgtos sistēmas pakalpojumu līgumus, faktiski pārvadītos apjomus iepriekšējos periodos. Ievērojot 2020.gada 31.jūlija sistēmas pakalpojuma līgumu ar AS "Latvijas Finieris", tiek prognozēts 110 kV tīkla lietotājiem pārvadītās elektroenerģijas apjoma pieaugums no 286 GWh 2019.gadā uz 441 GWh 2021.-2022.gadā.

Lietotājiem pārvadītā elektroenerģija, GWh

Elektroenerģijas zudumi un tehnoloģiskais patēriņš.

Pārvades zudumi, tehnoloģiskais patēriņš tiek plānots izvērtējot iepriekšējo periodu faktiskos apjomus, 2021.-2022.gadā prognozēto tīklā saņemto elektroenerģijas apjomu, ņemot vērā prognozēto elektroenerģijas patēriņu, iespējamās starpvalstu elektroenerģijas pārplūdes, daudzgadējo vidējo pieteci Daugavā pa mēnešiem, daudzgadējo vidējo ārgaisa temperatūru.

Izstrādātajā tarifu projektā kopējie pārvades zudumi (tai skaitā tranzīta zudumi), tehnoloģiskais patēriņš tiek plānoti par 2% mazāki nekā spēkā esošajā tarifā (skat.tabulu Nr.1).

Tabula Nr.1

Pārvades zudumi, tehnoloģiskais patēriņš, MWh

	Spēkā esošais tarifs	2017 fakts	2018 fakts	2019 fakts	2020 prognoze	2021	2022	Tarifu periods/ spēkā esošais tarifs
Tehnoloģiskais patēriņš	53 522	41 141	45 853	49 621	51 653	49 354	49 354	-8%
Uz Latvijas iedzīvotājiem attiecinātie pārvades zudumi	151 537	137 307	129 605	142 296	141 317	142 513	142 513	-6%
Kopā	205 059	178 448	175 458	191 917	192 970	191 867	191 867	-6%
Tranzīta zudumi	37 278	45 344	51 837	44 426	41 872	44 703	44 703	20%
PAVISAM	242 337	223 792	227 295	236 343	234 842	236 570	236 570	-2%

4. Pārvades sistēmas operatora nodalīšana

Ar Ministru kabineta (turpmāk arī – MK) 2019. gada 8. oktobra sēdes protokollēmuma Nr.46 38§ tika atbalstīta elektroenerģijas pārvades sistēmas operatora pilnīga īpašumtiesību nodalīšanas modeļa ieviešana un uzdots līdz 2020. gada 1. jūlijam īstenot AS "Latvijas elektriskie tīkli" valstij

piejerošo akciju ieguldīšanu AS "Augstsprieguma tīkls".

Savukārt ar MK 2019. gada 17. decembra sēdes protokollēmuma Nr.59 75§ tika noteikts, ka pēc AS "Latvijas elektriskie tīkli" valstij piejerošo akciju ieguldīšanas AS "Augstsprieguma tīkls" īstenojama AS "Augstsprieguma tīkls" un AS "Latvijas elektriskie tīkli" LET reorganizācija, AS "Latvijas elektriskie tīkli" pievienojot AS "Augstsprieguma tīkls" līdz 2020. gada 31. decembrim.

Izpildot iepriekš minētos Ministru kabineta lēmumus, 2020. gada 10. jūnijā AS "Latvenergo" veica pamatkapitāla samazināšanu, kā rezultātā AS "Latvijas elektriskie tīkli" akcijas tika nodotas Ekonomikas ministrijai, kas 2020. gada 11. jūnijā tās nodeva Finanšu ministrijai. Ar Finanšu ministrijas 2020. gada 15. jūnija lēmumu LET akcijas tika ieguldītas AS "Augstsprieguma tīkls" pamatkapitālā. Tādējādi, no 2020. gada 15. jūnija LET akcionārs (100%) ir AS "Augstsprieguma tīkls".

Izpildot MK 2019. gada 17. decembra lēmumu, ar AST Valdes 2020. gada 1. jūlija lēmumu Nr.129/33/2020 saskaņots reorganizācijas līguma projekts, Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistram iesniegts paziņojums par AS "Augstsprieguma tīkls" un AS "Latvijas elektriskie tīkli" reorganizāciju Komerclikuma 338. panta piektās daļas kārtībā.

Ievērojot iepriekš minēto no 2021. gada 1. janvāra būtiski mainās ar pārvades pakalpojumu sniegšanu saistītā izmaksu struktūra.

Ievērojot iepriekš minēto, izvērtējot uzkrāto pārslodzes maksas ieņēmumu apjomu, saskaņā ar Metodikas 76. punktu, 2020. gadā plānota PMI izmantošana ar pārvades pakalpojumu sniegšanu saistīto izmaksu segšanai, turpmākajos gados PMI izmantošana izmaksu segšanai netiek plānota.

5. Ar elektroenerģijas pārvades pakalpojumu sniegšanu saistītās izmaksas

Tarifu periodā iekļautās ar pakalpojumu sniegšanu saistītās izmaksas ir par 1.5 milj.EUR vai 2% mazākas (skat.tabulu Nr.2).

Jāatzīmē, ka spēkā esošais tarifs paredz PMI izmantošanu rentabilitātes nodrošināšanai, savukārt saskaņā ar Metodikas 19. punktu no 2021. gada uzkrātie PMI tiek izmantoti jaunu aktīvu izveides finansēšanai, kā rezultātā tarifu periodā iekļautās ar pakalpojumu sniegšanu saistītās izmaksas pēc korekciju piemērošanas palielinās par 8.0 tūkst.EUR jeb 8%, salīdzinot ar spēkā esošo tarifu.

Tabula Nr.2

Ar pārvades pakalpojumu sniegšanu saistītās izmaksas, milj.EUR

	Spēkā esošais tarifs	Tarifu periods	Tarifu periods/ Spēkā esošais tarifs
Ar pakalpojumu sniegšanu saistītās pamatotās kopējās izmaksas	79.5	78.0	-2%
Peļņas korekcija	-1.5	-0.6	-
Attiecinātie PMI	-6.5	-	-
Kopējās uz lietotājiem attiecinātās izmaksas	71.5	77.4	8%

Peļņas korekcijas piemērošana, PMI izmantošanas iekļaušana spēkā esošajā tarifu projektā nosaka nepieciešamību izstrādāt tarifu projektu, iekļaujot tajā tehniski un ekonomiski pamatotas zudumu izmaksas.

Ievērojot to, ka ar SPRK lēmumu Nr.30 PMI izmaksu, kas saistītas ar pārvades pakalpojumu sniegšanu, segšanai atļauts izmantot tikai 2017.gadā, 2018.gadā un 2019.gadā, 2020.gadā nepieciešams pārskatīt elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifus.

Saskaņā ar Metodikas 76.punktu, 2020.gadā plānota PMI izmantošana ar pārvades pakalpojumu sniegšanu saistīto izmaksu segšanai, turpmākajos gados PMI izmantošana izmaksu segšanai netiek plānota.

Ievērojot plānoto PMI izmantošanu 2020.gadā, plānoto reorganizāciju, regulatīvajā periodā 2021.-2022.gadā būtiski mainās izmaksu struktūra.

5.1. Kapitāla izmaksas

Regulējamo aktīvu bāze

Regulējamo aktīvu bāzes (turpmāk arī - **RAB**) vērtībā iekļauti tikai elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu sniegšanai efektīvi izmantojamie pamatlīdzekļi un nemateriālie ieguldījumi.

Saskaņā ar Metodikas 17.punktu tarifu aprēķinā iekļauta RAB vērtība atbilstoši faktiskajai AST īpašumā un valdījumā esošo pārvades aktīvu pamatlīdzekļu un nemateriālo aktīvu vērtībai 2020.gada 1.janvārī 418.9 milj.EUR apjomā, no aprēķina izslēdzot pamatlīdzekļu un nemateriālo aktīvu vērtības daļu, kas finansēta no ES līdzfinansējuma, pārslodzes maksas ieņēmumiem vai lietotāju pieslēguma maksas.

Pārvades sistēmas operatora peļņa

Ievērojot ar AST valdes 2020.gada 1.jūlija lēmumu Nr.129/33/2020 "Par reorganizācijas līguma projekta saskaņošanu un ziņojuma par reorganizāciju iesniegšanu" uzsāktu LET reorganizāciju, regulatīvajā periodā 2021.un 2022.gadā AST peļņa aprēķināta kā kapitāla atdeve no AST īpašumā un valdījumā esošo pārvades aktīvu RAB vērtības 2020.gada 1.janvārī saskaņā ar Metodikas 26.punktu.

Kapitāla atdeve tiek aprēķināta ņemot vērā kapitāla atdeves likmi 3.31% apjomā, kas noteikta ar SPRK padomes 2019.gada 28.augusta lēmumu Nr.141.

Saskaņā ar Metodikas 74.punktu 2020.gadā AST peļņa ietver kapitāla atdevi no AST īpašumā esošo pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījumu bilances vērtības 2020.gada 1.janvārī un apgrozījuma rentabilitātes.

Apgrozījuma rentabilitāte aprēķināta, piemērojot fiksētu apgrozījuma rentabilitātes procentu 3.622%, kas noteikts kā pēdējo 6 mēnešu vidējā Latvijas Bankas publicētā nefinanšu sabiedrībām izsniegto īstermiņa kredītu (*euro*) mainīgā procentu likme.

Nolietojums un amortizācija

Pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījumu nolietojums tiek aprēķināts un uzskaitīts saskaņā ar starptautiskajiem finanšu pārskatu standartiem, AS "Augstsprieguma tīkls" grāmatvedības uzskaites politiku, uzņēmumā apstiprinātajām pamatlīdzekļu klasifikācijas un nolietojuma normām.

Regulatīvajā periodā iekļauts prognozētais pamatlīdzekļu un nemateriālo aktīvu nolietojums, ievērojot esošo pamatlīdzekļu un nemateriālo aktīvu nolietojumu, to lietderīgās izmantošanas laiku, plānotos kapitālieguldījumu pārvades sistēmā. Tarifu projektā netiek iekļauts to aktīvu nolietojums, kuru izveide finansēta no ES līdzfinansējuma, pārslodzes maksas ieņēmumiem, pieslēguma maksas. Pārvades sistēmas aktīvu nolietojums un amortizācija 2020.gadā ietverts pārvades aktīvu nomas maksā.

5.2. Nodokļi

No 2021.gada tiek plānots nekustamā īpašuma nodoklis, kas līdz 2020.gadam tika ietverts pārvades sistēmas aktīvu nomas maksā.

5.3. Eksploatācijas izmaksas

2020.gadā eksploatācijas izmaksas plānotas pamatojoties uz AST 2020.gada budžetā apstiprinātajām izmaksām, ņemot vērā aktuālos izmaksas un uzņēmuma rentabilitāti ietekmējošos faktorus.

2021.un 2022.gadā eksploatācijas izmaksas plānotas, ievērojot 2020.gada budžetā apstiprinātās izmaksas, inflāciju saskaņā ar Latvijas Bankas 2020.gada 5.jūnija prognozēm (2021.gadā 0.2% apmērā un 2022.gadā 1.3% apmērā), kā arī ņemot vērā aktuālos izmaksas ietekmējošos faktorus.

Elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu aprēķinā iekļautas tikai tās izmaksas, kas attiecas uz pārvades sistēmas pakalpojumu sniegšanu, ir pamatotas un nepieciešamas efektīvai pārvades sistēmas pakalpojumu sniegšanai.

Ar elektroenerģijas zudumiem un tehnoloģiskā procesa nodrošināšanu pārvades sistēmā saistītās izmaksas

Ar elektroenerģijas zudumiem un tehnoloģiskā procesa nodrošināšanu pārvades sistēmā saistītās izmaksas tarifu projektā plānotas kā:

- izmaksas, kas saistītas ar elektroenerģijas pārvades zudumiem, patēriņu tehnoloģiskām vajadzībām;
- maksa par avārijas un regulēšanas jaudas rezervju uzturēšanu.

Izmaksas, kas saistītās ar pārvades zudumiem un tehnoloģisko patēriņu

Ievērojot 2018.gada 1.novembra dalībnieka līgumu, AST pārvades zudumiem un tehnoloģiskajam patēriņam nepieciešamo elektroenerģiju iegādājas Nord Pool (turpmāk arī – NP) elektroenerģijas biržā.

2021.-2022.gadā uz Latvijas iedzīvotājiem attiecinātie pārvades zudumi, tehnoloģiskais patēriņš plānots 192 GWh apjomā, kas, salīdzinot ar spēkā esošo tarifu, ir par 13 GWh jeb 6% mazāk. Tarifu periodā plānotais pārvades zudumu, tehnoloģiskā patēriņa apjoms atbilst 2019.gadā

faktiskajam apjomam (skat. Tabulu Nr.1).

Vidējā svērtā elektroenerģijas cenas pārvades zudumiem, tehnoloģiskajam patēriņam 2020. – 2022.gadā plānota pamatojoties uz NASDAQ OMX biržas Latvijas elektroenerģijas nākotnes darījumu (*forward*) cenu, kuras tiek izmantotas, lai prognozētu pietiekami ticamu elektroenerģijas cenu noteiktam laika posmam (nedēļa, mēnesis, ceturksnis, gads) uz priekšu.

Maksa par avārijas un regulēšanas jaudas rezervju uzturēšanu

Izmaksas avārijas jaudas rezerves uzturēšanai sistēmas drošumam 100 MW apjomā plānotas ņemot vērā to, ka AS "Augstsprieguma tīkls" kā PSO atbild par Latvijas energosistēmas drošu un sabalansētu darbību, kas saistīta gan ar Latvijas elektroenerģijas lietotāju patēriņa balansēšanu, gan Latvijā izvietoto elektrostaciju plānotās ģenerācijas balansa nodrošināšanu.

Lai energosistēmas darbība ik brīdī būtu sabalansēta, pārvades sistēmas operatoram jābūt iespējām aizstāt vislielāko ģenerējošo vienību ar citu ģenerējošo avotu Latvijas energosistēmā, vai jaudas un elektroenerģijas piegādēm no kaimiņvalstu energosistēmām, gadījumos, kad neplānoti atslēdzas kāda no ģenerējošajām vienībām. Pašlaik, ņemot vērā sadarbību starp Baltijas valstu, Krievijas un Baltkrievijas pārvades sistēmu operatoriem (BRELL līgumu ietvaros), avārijas rezervju apjoms, kas jāuztur AS "Augstsprieguma tīkls" ir 100 MW katrai stundai.

Izmaksas avārijas jaudas rezerves uzturēšanai sistēmas drošumam plānotas atbilstoši 2020.gada 3.marta līguma ar AS "Latvenergo" 2.1.puntam. Iepirkumu procedūras rezultātā 2020.gada 3.martā ar AS "Latvenergo" noslēgts līgums Nr.AST/20-33 par avārijas jaudas rezerves uzturēšanu.

Pretavārijas automātiku, sinhronā kompensatora režīma uzturēšanas izmaksas. AST pienākumus ir nodrošinātu lietotāju elektroenerģijas apgādes drošumu, nepārtrauktību un kvalitāti atbilstoši spēkā esošajiem standartiem.

Lai to īstenotu, ir nepieciešams PSO licences darbības zonā sistēmu aprīkot ar pretavāriju automātiskām, gan ar iedarbēm pārvades un sadales elektrotīklos, gan arī elektrostacijās, kā arī nodrošināt sprieguma regulēšanas iespēju elektrostaciju pieslēguma punktos.

AST kā pārvades sistēmas operatoram saskaņā ar Komisijas 2017.gada 24.novembra Regulas (ES) 2017/2196, ko izveido tīkla kodeksu par ārkārtas un atjaunošanas stāvokli elektrosistēmā, ir pienākums veikt visus nepieciešamos pasākumus nodzisušas elektrosistēmas darbības atjaunošanai, kā arī veikt preventīvus pasākumus elektrosistēmas aizsardzībai. Tāpat saskaņā Komisijas 2017.gada 2.augusta Regulas (ES) 2017/1485, ar ko izveido elektroenerģijas pārvades sistēmas darbības vadlīnijas, 29.panta 3.punktu katram pārvades sistēmas operatoram ir jānodrošina reaktīvās jaudas rezervi (ar pietiekamu apjomu un reakcijas laiku), lai spriegumus savā kontroles zonā un starpsavienotajos uzturētu II pielikumā noteiktajos diapazonos.

Saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likuma 14.pantu pārvades sistēmas operators patstāvīgi sniedz palīgpakalpojumus (..) vai tos pērk. Pārvades sistēmas operators pērk palīgpakalpojumus, ievērojot atklātas, nediskriminējošas un uz tirgus principiem balstītas procedūras.

Ievērojot iepriekš minēto, iepirkuma procedūras rezultātā, 2020.gada 28.jūnijā ar AS "Latvenergo" tika noslēgts sistēmas palīgpakalpojumu līgums Nr.AST/20-134.

Ieņēmumu un izdevumu saldo par kompensācijām par tranzīta plūsmām

Tarifu periodā ieņēmumu un izdevumu saldo par kompensācijām par tranzīta plūsmām (turpmāk arī – **tranzīta kompensācija**) plānots pamatojoties uz:

- iepriekšējo periodu ieņēmumu un izdevumu analīzi;
- iepriekšējo periodu tranzīta plūsmu analīzi;
- 2021.-2022.gada elektroenerģijas bilanci;
- prognozēto elektroenerģijas cenu.

Tarifu periodā prognozētais tranzīta kompensācijas apjoms atbilst 2018.-2019.gada vidējam faktiskajam apjomam.

Ieņēmumu un izdevumu saldo, kas tiek veikti starp Eiropas ekonomiskās zonas (EEZ) valstu pārvades sistēmas operatoriem par savstarpēju elektroenerģijas tranzīta plūsmu nodrošināšanu atbilstoši Eiropas pārvades sistēmas operatoru asociācijas (ENTSO-E) elektroenerģijas tranzīta plūsmu radīto zudumu kompensācijas metodikai (turpmāk arī - ITC mehānisms).

Ieņēmumi par tranzīta plūsmām plānoti no Eiropas ekonomiskās zonas PSO 2011.gada 9.februāra līguma "ITC Multi-year Agreement" ietvaros.

Eiropas pārvades sistēmu operatoru asociācija (ENTSO-E), kuras dalībnieks ir arī AS "Augstsprieguma tīkls", ir izstrādājusi elektroenerģijas tranzīta plūsmu radīto zudumu kompensācijas metodiku, kas nosaka norēķinu kārtību starp EEZ pārvades sistēmu operatoriem.

Aprēķinu modelī tiek ievadīti dati, kas tiek saņemti no visiem EEZ PSO (starpvalstu jaudu plūsmas) un tiek izrēķināts, cik katram PSO jāiemaksā kopīgajā fondā un cik tam ir jāsaņem no kopīgā fonda kompensācijās par elektroenerģijas tranzīta plūsmām.

Elektroenerģijas izmaksas tranzīta zudumu segšanai plānotas ņemot vērā 2020 -2022.gada elektroenerģijas bilanci, tajā plānoto tranzīta zudumu apjomu, kā arī elektroenerģijas cenu pārvades zudumiem prognozi.

Tranzīta zudumi 2021.-2022.gadā plānoti 45 GWh apjomā, kas, atbilstoši elektroenerģijas pārvades zudumu attiecināšanu ENTSO-E metodikai, izvērtējot statistisko informāciju, noteikti 1.49% apmērā no elektroenerģijas tranzīta 3 000 GWh apmērā.

Ieņēmumu un izdevumu saldo par pārvades sistēmas palīgpakalpojumiem

Saskaņā ar "Elektroenerģijas tirgus likuma" 13.pantu, pārvades sistēmas operators ir atbildīgs par balansēšanu un stabilitāti pārvades sistēmā, elektroapgādes drošumu, elektroenerģijas ražošanas un starpvalstu savienojumu jaudu rezervēšanu un enerģijas plūsmu vadību, nodrošinot pienācīgu pārvades tīkla jaudu un stabilu sistēmas darbību.

Ieņēmumu un izdevumu saldo par pārvades sistēmas palīgpakalpojumiem ietver:

- balansēšanas pakalpojumu ieņēmumus un izdevumu;
- avārijas jaudas realizācijas ieņēmumus un izdevumus;
- regulēšanas pakalpojuma ieņēmumus un izdevumus.

Tarifu projektā ieņēmumi un izdevumi par sniegtajiem sistēmas palīgpakalpojumiem tiek plānoti atbilstoši 2019.gada faktiskajiem, 2020.gada budžetā plānotajiem sistēmas palīgpakalpojumu ieņēmumiem/izdevumiem.

Ievērojot Eiropas tīkla kodeksā noteikto prasību, ka pārvades sistēmas operatoriem jāveic norēķini par balansēšanu tādā veidā, lai tie negūtu peļņu vai zaudējumus, sadarbībā ar Baltijas PSO ir ieviesta balansēšanas norēķinu metode, kas veidota tā, lai PSO rezultāts būtu finansiāli neitrāls.

Sistēmas palīgpakalpojumu izmaksas tiek segtas ar atbilstošiem ieņēmumiem, neradot papildus slogu uz pārvades sistēmas pakalpojumu tarifiem, vienlaikus nodrošinot AST finansiālu neitralitāti.

Pārvades sistēmas aktīvu nomas maksa

2020.gadā pārvades sistēmas aktīvu nomas maksa plānota atbilstoši 2014.gada 30.decembra pārvades sistēmas aktīvu nomas līgumam. Ievērojot plānoto LET reorganizāciju to līdz 2020.gada 31.decembrim pievienojot AST, 2021.un 2022.gadā pārvades sistēmas aktīvu noma no LET netiek plānota

Pārvades aktīvu uzturēšanas izmaksas

Pārvades aktīvu uzturēšanas izmaksu ietvaros plānotas izmaksas darbuņēmēju spēkiem veiktajiem ekspluatācijas remontiem. Remontu darbu plāns tiek sastādīts atbilstoši veiktajām iekārtu un līniju tehniskajām apskatēm, izvērtējot konstatētos defektus, pieejamos finanšu resursus. Izmaksas 2021.gadā un 2022.gadā plānotas, ievērojot prognozēto inflāciju.

Personāla un sociālās izmaksas

Tarifu projektā personāla izmaksas plānotas AST 2020.gada 1.jūlijā esošajiem darbiniekiem, ievērojot plānoto darbinieku optimizāciju saskaņā ar amata vietu optimizācijas plānu, kā arī prognozēto inflāciju 2021. un 2022.gadā.

Pārējās saimnieciskās darbības izmaksas

Elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu projektā iekļautās pārējās saimnieciskās darbības izmaksas plānotas ievērojot plānoto LET reorganizāciju, izmaksu efektivitāti reorganizācijas procesa rezultātā, kā arī prognozēto inflāciju.

5.4. Izmaksu attiecināšana

Izmaksu attiecināšana jaudas uzturēšanas pakalpojuma plānoto ieņēmumu aprēķināšanai katrai no pārvades sistēmas lietotāju grupām tiek noteikti izmaksu virzītāji atbilstoši pakalpojuma sniegšanai izmantojamo pārvades sistēmas aktīvu īpatsvaram kopējā pārvades sistēmas aktīvu bāzē.

Ražotāja maksa par jaudas uzturēšanu tiek noteikta atbilstoši vienas uzstādītā MW vienības uzturēšanas izmaksām, ievērojot Regulā Nr. 838/2010 noteikto maksimālo robežu 0.5 EUR/MWh.

Izmaksu attiecināšana elektroenerģijas pārvades pakalpojuma plānoto ieņēmumu aprēķināšanai katrai no pārvades sistēmas lietotāju grupām tiek aprēķināti ievērojot uz katru no lietotāju grupām attiecināmo pārvades zudumu, tehnoloģiskā patēriņa apjomu. Ievērojot to, ka jaudas rezerve (avārijas un regulēšanas) nepieciešama kopējai sistēmas drošuma nodrošināšanai, maksa par jaudas rezervi sistēmas drošumam tiek vienlīdzīgi attiecināta uz visām lietotāju grupām.

6. Efektivitātes pilnveidošanas pasākumu plāns 2020. – 2024.gadam

1. Aktīvu pārņemšanas un LET reorganizācijas ietekme uz izmaksām

Izpildot Ministru kabineta 2019.gada 8.oktobra un 2019.gada 17.decembra lēmumus (skat.3.nodaļu), uzsākta pārvades aktīvu īpašnieka AS "Latvijas elektriskie tīkli" (LET) reorganizācija, to pievienojot AST līdz 2020.gada 31.decembrim.

Minētās reorganizācijas rezultātā tiks pilnveidota procesu efektivitāte, novērsta funkciju dublēšanās un dubultā regulācija, kā rezultātā prognozēts administratīvo izmaksu samazinājums līdz 1.0 MEUR.

2. AST Efektivitātes pasākumu plāns

Nolūkā pilnveidot AST efektivitāti, sadarbībā ar SIA "Ernst&Young Baltic" (EY) ir veikts AST efektivitātes pilnveidošanas, izmaksu optimizācijas iespēju izvērtējums.

Veiktā izvērtējuma rezultātā 2020.gada 13.jūnijā tika apstiprināts AST efektivitātes pasākumu plāns, tai skaitā esošo amata vietu optimizāciju plānu 2020. – 2023.gadam.

Esošo amata vietu optimizācijas plāna ietvaros līdz 2023.gada beigām plānots optimizēt līdz 5% no 2020.gada 31.maijā esošo darbinieku skaita.

3. Attīstības projektu ietekmes uz elektroenerģijas pārvades tarifiem samazināšana, piesaistot ES līdzfinansējumu Eiropas 10 gadu plānā iekļautajiem Latvijas projektiem

Lai iespējami mazinātu, kapitālieguldījumiem, kas vērsti uz jaunu aktīvu izveidi, ietekmi uz pārvades tarifiem, AST to realizācijai:

- tiek piesaistīts ES līdzfinansējums;
- tiek novirzīti uzkrātie PMI.

Ieguldījumu daļa, kas finansēta no ES līdzfinansējuma vai PMI netiek iekļauta pārvades tarifu aprēķinā.

AST aktivitāšu rezultātā 80% no attīstības projektu, kas iekļauti Eiropas desmitgades attīstības plānā, realizācijai nepieciešamā finansējuma tiek segti no ES līdzfinansējuma un pārslodzes maksas ieņēmumiem, tādējādi samazinot ietekmi uz elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifiem

Tarifu projekta izmaksas, tūkst.EUR

Rādītāji	Spēkā esošais tarifs (01.06.2017.)	2018 fakts	2019 fakts	2020 prognoze	2021.-2022, tarifu periods
<i>Elektroenerģijas bilance, GWh</i>					
Kopējais pārvadītās elektroenerģijas daudzums, tai sk:	9 562.605	10 492.080	9 697.195	9 038.749	9 487.771
elektrostaciju saražotā elektroenerģija	4 412.875	5 123.986	4 914.338	4 372.909	4 887.548
piegādes no citām valstīm (saldo imports bez tranzīta zud.)	4 891.729	5 121.845	4 566.335	4 437.439	4 378.769
ST tīklā nodotā	258.001	246.249	216.522	228.401	221.454
Elektroenerģijas zudumi, patēriņš tehnoloģiskām vajadzībām, tai sk.:	205.059	175.458	191.917	192.970	191.867
Elektroenerģijas patēriņš tehnoloģiskajām vajadzībām	53.522	45.853	49.621	51.653	49.354
Pārvades zudumi	151.537	129.605	142.296	141.317	142.513
Elektroenerģijas eksports	3 410.169	4 264.801	3 492.683	2 937.385	3 368.278
Tranzīta zudumi	37.278	51.837	44.426	41.872	44.703
Latvijas lietotājiem pārvadītās elektroenerģijas daudzums	5 938.121	6 051.303	6 012.145	5 907.961	5 927.196
<i>Kapitāla izmaksas</i>					
Regulēto aktīvu bāze	4 226.7	4 150.6	4 695.7	4 884.5	418 928.8
Kapitāla atdeves likme, %	4.43	4.43	4.22	3.31	3.31
Kapitāla atdeve	187.2	183.9	198.2	161.7	13 866.5
Pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījumu nolietojums	1 382.0	1 416.5	1 630.1	1 785.1	23 652.6
Pārvades sistēmas operatora apgrozījuma rentabilitāte	1 502.8	1 278.4	1 354.3	1 375.5	
Rentabilitātes likme	4.327	3.427	3.473	3.622	
Pārvades sistēmas operatora peļņa	1 690.1	1 462.2	1 552.4	1 537.2	0.0
PL noma	41 211.5	38 698.8	36 111.5		
Kapitāla izmaksas kopā	44 283.6	41 577.6	39 294.1	3 322.3	37 519.2
<i>Nodokļi</i>					
Nekustamā īpašuma nodoklis	-	-	-	-	113.6
Uzņēmuma ienākuma nodoklis	28.1	-	-	-	-
Nodokļi kopā	28.1	-	-	-	113.6
<i>Ekspluatācijas izmaksas</i>					
Personāla un sociālās izmaksas	14 376.1	15 666.9	16 230.5	16 825.2	17 273.9
Pārvades aktīvu uzturēšanas izmaksas	2 214.0	2 088.4	1 711.9	2 165.7	2 184.1
Pārējās saimnieciskās darbības izmaksas	6 969.3	6 169.2	7 394.1	7 953.6	7 958.7
Ieņēmumu un izdevumu saldo par pārvades sistēmas palīgpakalpojumiem	0.0	112.2	0.0	0.0	0.0
Pārvades aktīvu nomas maksa	-	-	-	36 917.1	117.4

Rādītāji	Spēkā esošais tarifs (01.06.2017.)	2018 fakts	2019 fakts	2020 prognoze	2021.-2022, tarifu periods
Ieņēmumu un izdevumu saldo par kompensācijām par tranzīta plūsmām	642.3	273.3	258.1	499.9	255.9
Uz Latvijas lietotāju elektroapgādes vajadzībām attiecinātās elektroenerģijas pārvades sistēmas zudumu un tehnoloģiskā procesa (regulēšanas un avārijas rezervju jaudas) nodrošināšanas izmaksas	13 314.2	13 763.6	13 915.5	11 532.5	13 126.7
Pārslodzes maksas ieņēmumi (PMI)	-500.0	-	-	-	-
Ekspluatācijas izmaksas kopā	34 731.3*	37 302.5	38 994.0	74 894.2	40 405.0
<i>Izmaksas kopā pirms PMI izmantošanas</i>	79 543.0	78 880.1	78 288.1	78 216.5	78 037.7
Papildus peļņa	-1 502.8	-1 278.4	-1 354.3	-1 463.2	-615.3
Pārslodzes maksas ieņēmumi	-6 000.0	-	-	-	-
<i>Izmaksas kopā pēc ieņēmumu korekcijas</i>	71 540.1	77 601.7	76 933.8	76 753.3	77 422.4

*tai skaitā PMI 500.0 tūkst.EUR izmaksu samazināšanai